1872. XVII. évfolyam. 59. szám. Szerda, márczius 13.

Megjelenik **mindennap** a délutáni órákban.

Előfizetési díj: Egész évre 12 ft, félévre 6 frt, évnegyedre 3 ft o. é.

Helyben előfizethetni Demjén L. és Keresztesy Pál urak kereskedésében, hol egyes számok is kaphatók.

Szerkesztői szállás: belső-tordautcza **122.** sz.
Kiadó-hivatal: A tanácsház mellett, az emelet hátsó részében.

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASZATI NAPILAP.

Hirdetési díj: öt hasábos garmond sorért 6 kr s egyszeri beiktatás után 30 kr. bélyegdíj.
Hirdetések felvétetnek: Helyben: a kiadóhivatalban, Demjén László könyv- és Keresztesy Pál papír-kereskedésében. Pesten: Zeisler M. (királyutcza 60. sz.) Bécsben: Haasenstein és Voglernél (Neuer-Markt 11. sz.) Oppelik Alajosnál (Wollzeile 22. sz.) Rudolf Mosse off. Zeitungs-Agent (Stadt Seillerstätte 2.) Süddeutsche Annoncen Expedition Stuttg.
Nyilttéri czikkek: sora után 20 kr. előleg beküldése mellett a szerkesztőséghez czimzendők.
Előfizetések s hirdetési díjak a vidékről a szerkesztőséghez küldendők be.

Elvharcz!

Pest, mart. 10.

(Brrr.) Agyonbeszéléssel vesztegetik az ország drága, talán pótolhatlan idejét, s ez által a nép keserves adófilléreit százezer számra dobják ki az országház ablakain! A kisebbség terrorismusát állitják a parlament hatalma fölé, s ezt jogvédelem névre keresztelik! A parliament főtekintélyét, a házszabályok által megállapitott, alkotmányos országokban világszerte tisztelt elnöki jogot lábbal tapodják; bármelyik szószaporitó ellenzéki követ visszalöki a rendreutasitást: erre — ugymond — az elnöknek joga nincs, s igy biróvá tolja fel magát a parliament házszabályai, az elnök sérthetlen tekintélye fölött! Névszerinti szavazást sürgetnek, tartanak a felett is: szavazzanak-e, s egy ülés alatt tizszer inditványozzák az ülés bezáratását! Mindezeket és ezekhez hasonlókat cselekszenek, s még is azt állitják, hogy az ily vak szenvedélylyel meginditott párttusakodás — **elvharcz!!**

Igazuk van; e pártküzdelem — elvharcz! Ezért látjuk oly nyugodtan türni a többséget, bár látja, hogyan gunyolják a parliamentarismus alapelvét. Tudja, érzi a többség, hogy e parlamenti csin fel fogja nyitni az ország szemeit!

Elvharcz foly! A népképviselet legmagasabb elve, az alkotmányosság alapja ellen folytatja azt, szélbalunk vezérlete alatt a „kormányképes" ellenzék önkénye, rohamra rohamot intézve.

Azt kérdem: **mi** különbözteti meg az alkotmányos kormányzatot az önkényuralomtól?

Alkotmányos országban a többség alkotja a törvényt, s kormányoz a fennálló törvények alapján, a parliamenti tanácskozások megállapitott szabályai szerint. Az absolutismus jellegét pedig az képezi, ha a kisebbség — képviselje azt akár egy parliamenti töredék, akár nehány hatalmas államférfi — **reá dictálja saját akaratát az ország többségére,** — s mellőzve és megvetve házrendet és törvényt, saját kénye vagy szeszélye szerint jár el, erőszakosan magához akarván ragadni a kormányrudot, a törvényalkotást, állitólag a nép javára, voltakép a népakarat kigunyolásával.

Nem lehet tagadni, hogy ellenzékünk ma **elvért küzd**; miután azonban a parliament rendes müködését megakasztani, lehetlenné tenni akarja — **az erőszak s az absolutismus elvét tüzte zászlóira.** Ez is elv — de kárhozatos!

Állitni sokat lehet, igy azt is, hogy az önkény eszközeivel a nép jogainak védelmeért küzdenek; de hát ki ne látná át ez álokoskodás tarthatlanságát, midőn a **legelső** lépés is a **népakarat alkotmányos formákban való nyilatkozhatásának megakadályozása,** az **annak meghamisitására való törekvés.**

Hiszi az ellenzék, hogy **az** üdvös, a mit ő akar keresztülvinni? A többség ugyanezen meggyőződés alapján épit, dolgozik a nép javára.

Alkotmányos ellenzéknek **mig** kisebbségben van a többség akaratát respectálni kell. Az általa hirdetett elvek érvényesitését **akkorra** kell halasztania, midőn a nemzet többsége, népképviseletének majoritása által azokat magáévá teszi; mert alkotmányos országban a többség akaratától csak a nép itéletéhez lehet felebbezni, ez pedig **mindig** és **mindenütt** csak a parliament körében és a többség által nyilatkozhatik érvényesen, illetékesen.

A mely kisebbség **nem ezt** az utat követi, hanem jogot arrogál arra, hogy a népképviselet többségét **erőszakos tényekkel** némitsa el, — az — talán öntudatlanul — de inaugurálja az önkényuralmat, ha mindjárt nem is próbálná el a törvényhozást, a népakarat nyilvánulása helyét az utczára áttenni.

Angliában is dívik: a meetingek és petitiok által tüntetni, kérelmezni valamely reform keresztülvitele mellett; hanem ott a kisebbség soha sem mond vetot a parlamentben a többség határozatai ellen; szavaz meggyőződéséhez hiven, s arra törekszik, hogy mielőbb többségre jutván elveit valósithassa; a mig azonban a népképviseletben kisebbségben marad — meghajlik; **nem appellál a népakarattól az erőszakhoz,** mert tudja, hogy ez az alkotmányos elvnek egyenes megtagadása lenne, s proclamálná az önkényuralmat.

Miféle jog várhatna tiszteletet az olyan párttöredéktől, mely a legfőbb jogot: a népakaratot kifejező többség határozatát fitymálja?!

Azt hiszi a kisebbség, hogy a nemzet többsége áll háta mögött; hogy az ország beéri az általuk hangoztatott szép jelszavakkal?!

Küszöbén állunk az általános választásoknak; ám tanitsák meg a népet elveik gyakorlati alkalmazhatására; mutassák meg a mi józan népünknek s győzzék meg intelligentiánkat arról, hogy homályos programjuk **nagyszerü óhajtásai** valósithatók, — s akkor remélhetik, hogy parliamentünkben a **többség, a törvényalkotó hatalom** az övék leend — és mi kisebbségre jutva térdet fejet hajtunk, a nemzet igy nyilatkozott irányadó, döntő akarata előtt.

Amde a mig a nemzet őket minduntalan leszavazza, mig napról-napra gyarapodik a nemzetközi kibékülést megalapitott párt ereje, s ez által, mindinkább virágzásnak indul a nemzet szellemi és anyagi téren; mig az ország **azokat** tiszteli megbizalmával, kik ugyan nem táplálnak soha be nem teljesülhető nagyhatalmi vágyakat, de belátják az elszigetelés töméntelen veszélyeit, felfogják a szövetkezés hasznát, átérzik a dualisticus csatlakozás, kézfogás szükségét — kik számot vetve a meglevő erőkkel, számot az adott külső- és belviszonyokkal s az ezekből származható veszélyekkel azon vannak, hogy a nemzetet megóvják az elbizakodástól, eközben megszilárditsák az állam önállóságának megvetett alapját s ezen gyarapitsák, fokozzák a nemzet erőit, — **a mig** mondom, **a nemzet ezt az utat valja üdvösnek:** — addig birjon a kisebbség a honatyáktól méltán megvárható önmegtagadás erényével s várja be a kedvezőbb időpont elérkeztét, midőn a még ma eszményi távolban tündöklő elvek megtestesitését megközelitheljük, eredménynyel megkisérelhetjük.

Vannak, tagadhatlanul nagyszerü elvek, elbájoló eszmények, melyekért a nemzet minden hü fia szakadatlanul lelkesül, sőt rajonghat; csak azt ne feledjük, hogy **az óhajtástól mily mérhetlen távolban van az életbeléptetés.** Ne ámitsuk a könyenhivőket szebbnél szebb dolgokkal, ha magunk is tudjuk, hogy abból későn, vagy épen soha sem lehet valami. Ha az alkotmányos szabadság, az állami önállóság alapjait akarjuk **szélesbiteni,** ne tegyünk oly lépéseket, melyek egyenesen az önkényuralomhoz vezetnek **s koczkára vethetik a meglevő jót, a soha el nem érhető legjobbért.**

Thiers a mult háboruról.

A franczia nemzetgyülés bizottságot küldött ki a mart. 18-iki események megvizsgálására. E bizottság most kiadta naplóját, s e két nagy kötetre terjedő müből vesszük át Thiers következő nyilatkozatait, melyek érdekes világot vetnek Európa illető kormányköreinek magatartására.

Ismeretes diplomacziai szövetségkereső utjáról szólva Oroszországról ezeket mondta a franczia köztársaság elnöke: a czárnál nagy jóakaratot találtam Francziaországban itánt. Valószinüleg azonban le volt kötve Poroszországgal szemben. Sokat beszéltek ilyesmiről. Vajjon volte szövetség a két kormány közt, nem tudom, hanem valószinüleg volt kötelék a nagybátya s az unokaöcs, az orosz czár s a porosz király között. Ennek daczára az orosz világ igen pártját fogta Francziaországnak, rokonszenvének legfeltünöbb jeleivel árasztott el minket. A császár igen tartozkodó volt, azonban igy szólt hozzám: „Nem fogok önökért háborut viselni, kanem biztos lehet ön, hogy minden befolyásommal támogatni fogom önöket."

Egyideig Szentpétervárott maradtam. Daczára az orosz társaság tüntetéseinek, a legszélsőbb tartózkodást észleltem a kormányférfiak részéről. Egyszerre változtak az emberek. Igy szóltak hozzám! Van mód békét kötni, siessen ön Versaillesba, s rendezze a dolgokat. — Erre igy szóltam Gorcsakoff herczeghez, kit már régebbről ismertem: „Hogy akarja ön, hogy Versaillesba menjek? Korlátlan meghatalmazásom van szövetségek kötésére, de ezek alatt nincs értve a béke." „Önnek mint jó polgárnak kell eljárnia" felelt Gorcsakoff. Ön ma elviselhető békét köthet." — „Mindenesetre", szóltam én, „de nem oly békét minőt én szeretnék...Különben is, ha mindjárt Versaillesban én aláirnám is a békét, ha fölhatalmazásom nem lenne rá, annyi lenne, mint ha mi sem történt volna." — Erre igy felelt az orosz kanczellár: „Jó, önnek Párison át kell oda mennie. A császár fog irni öcsének a porosz királynak, s meg fogja öt keresni, hogy ön megkapja a Párisba juthatásra szükséges fölhatalmazást"

Ezzel a dolog elintéztetett, azonban mégis azt mondtam Gorcsakoffnak, hogy e lépést csak akkor tegye, ha öt erre nézve távirati uton megkeresem, mert előbb Bécsbe és Flórenczbe kell mennem. Ugy végeztetett tehát köztünk, hogy ha én Bécsben és Flórenczben látni fogom, számolhatok-e egy esetleges együttes lépésben való támogatásra, — erről a szentpétervári kabinetet értesitendem.

Bécsbe mentem tehát, folytatja Thiers, a hol mitsem szóltam arról, mi köztem s az orosz kabinet közt történt. Ott sok rokonszenvet találtam Francziaország iránt, de átalában az a nézet volt uralkodó, hogy e pillanatban mitsem lehet eredményesen tenni.

Olaszországban a király akart közbelépni, s ministertanácsot is hivott össze. Thiers kifejtette ott nézetét, a mely szerint 100,000 ember rögtön az Alpeseken át küldethetett volna. A király e nézeten volt, de a ministerek mitsem akartak arról tudni.

Érdeklődtek melegen Francziaország iránt, de féltek legnagyobb mérvben Poroszországtól.

Midőn Toursba érkeztem, Angolország nem tudva, mi történt köztem és az orosz kormány között, hogy kevesebbet ne ajánljon mint az, Késznek nyilatkozott a semlegesek részéről való együttes közbelépésre. S ennek folytán én megbizattam, hozzak fegyverszünetet javaslatba, hogy közeledés legyen lehetséges a két hadviselő fél közt Igy tehát Oroszország volt az, a melytől ügyünk javára az inditó lépés keletkezett."

Kolozsvár sz. kir. város közigazgatási szervező-rendszabályzata.

(Folytatás.)

A választó-kerületek alakitása.

(Külön javallat. VI. Rész.)

Az 1869-ki összeirás szerint az országos képviselői választásra jogosultaknak tizedenkénti kimutatása:

1.) Belmagyarutczai tized 113, 2.) óvári tized 154, 3.) belszéntized 94, 4.) belközéptized 175, 5.) belmagyartized 157, 6.) külmonostortized 231, 7.) külszéntized 161, 8.) külközéptized 166, 9.) külmagyartized 158, 10.) kétvizközi tized 187, 11.) hidelvi tized 251, 12.) Felek községi tized 87. Összesen 1934.

E számból 38 választóra esvén egy bizottsági tag, az 50 bizottsági tagnak megválasztására a 40-es bizottsági munkálatban négy választókerület alakittatott, u. m.:

I.) A belmonostori választókerület, mely magába foglalja bel- és külmonostor- s külszéntizedeket 505 választóval, s választ 13 bizottsági tagot.

II.) Az óvári kerület, mely magában foglalja az óvár-, bel- és külmagyartizedeket 469 választóval, választ 12 bizottsági tagot.

III.) A belközéptizedi kerület, melyhez tartoznak: belközép-, belszén-, külközéptizedek és Felek községből megnevezve 63 választó, összesen 498 választó választ 13 bizottsági tagot.

IV.) A kétvizközi kerület, mely magában foglalja a kétvizközi, hidelvei tizedeket s Felek községből névszerint 24 választót, összesen 462 választó választ 12 bizottsági tagot.

E helyett, tekintve azt, hogy mindenik választókerületben feles törtszám marad tenn; tekintve, hogy itt a tizedek egybehányatnak, a belvárosi iparos- és kereskedő- a külvárosi földmives-osztálylyal egybeelegyittetik, Felek megosztatik; tekintve, hogy az 1870. XLII. t.-cz. 26. §.-a az egymáshoz tartozó utczákból rendeli alakittatni a választókerületeket: ez okoknál fogva az inditványozó és vele egynézetüek öt választókerület alakitását hozzák javallatba, u. m.:

I.) Az óvári választókerület, mely magában foglalja: a) az óvári tizedet 154, b) belmagyartizedet 157, együtt: 311 választóval, küldene 8 bizottsági tagot.

II.) Belközép-választókerület, magában foglalja a) belközéptizedet 175, b) belmonostortizedet 113, c) belszéntizedet 94, együtt: 382 választóval, küldene 10 bizottsági tagot.

III.) Külmonostortizedi választókerület, magában foglalja: a) külmonostortizedet 231, b) külszéntizedet 161, együtt: 392 választóval, küldene 10 bizottsági tagot.

IV.) Külközéptizedi választókerület, magában foglalja: a) külközéptizedet 166, b) külmagyartizedet 158, c) Felek községet 87, együtt: 411 választóval, küldene 11 bizottsági tagot.

V.) Hidelvi tizedi választókerület, magában foglalja: a) a hidelvi tizedet 251, b) kétvizközi tizedet 187, együtt: 438 választóval, küldene 11 bizottsági tagot, együtt: 50 tagot.

UJDONSÁGOK.

Kolozsvár, márczius 12. 1872.

— **T.** olvasóinkat kérjük, méltóztassanak évnegyedes előfizetéseiket mielőbb megujitani, nehogy a lap szétküldésében fennakadás történjék. **Egyuttal uj előfizetést nyitunk 1872. april-deczemberre 9 frttal, april-septemberre 6 frt o. é. A szerk.**

— **A „Kolozsvári Dalkör",** estélye bözbejött akadály miatt, nem — mint a müsorozaton áll 16-án, — hanem **folyó hó 17-én (vasárnap) tartatik meg** a városi vigardában. A meghivó-müsorozatok már szétküldettek; azonban a kik netán nem kaptak volna ilyet s megjelenni kivánnak az estélyen: sziveskedjenek ezért Bogdán István, Demjén László Keresztesi Pál és Stein János urak kereskedéseikbe fordulni hol a beléptijegyek is azonnal kiszolgáltatnak. Pártolótagok most is felvétetnek s a most belépők, már a jelen estélyre is kikapják szabad családjegyeiket. Felvételre a fenn emlitett helyeken szintén jelentkezhetni. Kolozsvártt, 1873. márczius 11-én **T. Nagy Imre**, egyl. jegyző.

— **A helybeli fogyasztóegylet** e hó 3-ára összehivott közgyülése eredménytelen volt, mivel az alapszabály által meghatározott tagok száma meg nem jelent, ennek következtében e hó 24-kére d. u. 3 órára a község termébe a közgyülést ujra összehivja, azon megjegyzéssel, hogy bármennyien jelentkeznek, azok határozni fognak a következő tárgyakról: 1. igazgatósági eléterjesztés; 2. számadásvizsgáló-bizottmány kinevezése; 3. 11 választmányi tag megválasztása; 4. a költségvetésnek megvizsgálása; 5. a bolti rendszer házi kezelésének felhagyása, rendes bolt nyittatván; 6. inditványok.

— **Egy szemérmes kisasszonyhoz** orvost hivnak, s az, hogy a belső lázt constatálja, udvariasan kéri s nyujtaná ki nyelvét. A kisasszony megpirul, habozik s végre mégis azon feltétellel, ha az orvos azalatt megfordul, megmutatni igéri hamis nyelvecskéjét.

— **A megyei törvényhatóságok** ujbóli szervezkedése alkalmából többhelyen azon kérdés merült fel, hogy az uj szervezéssel a kerületi iskolatanácsok feloszlatandók e, vagy ujból választandók? A közönséget ahhoz alkalmazkodás végett utasitotta Pauler miniszter, hogy miután az 1868 évi 38, t. cz. 125 §-a értelmébe a tankerületi isolatanácsok tagjai öt évre választattak: az öt év letelte előtt a már megválasztott iskola tanácsi tagok mandatumának érvényessége a megyei uj szervezkedés által kérdésesé nem tétethetik.

— **A honvédelmi miniszterium** felkérte Pest városát, hogy tekintve a Ludoviceum kitakaritásának sürgősségét, az ujonan épitett cs. kir. kórháznak használatába vehetését feltételező üllői uti csatorna épitését mielőbb vegye foganatba s lehetőleg f. é. junius végéig készittessse el. A miniszterium e kérés teljesitését annál inkább reményli, miután a Ludoviceum átvétele, illetőleg az abban elhelyezett betegeknek az uj kórházba való áthelyezése e csatorna elkészülésétől is függ, az általános óhajtás pedig az, hogy ezen hazai hadtanintézet folyó évi évi november hóban életbe léptettethessék.

— **A középszolnok-zilahi takarékpénztár** 1871-ben. Bevett 1000 db részvény után 31,550 ftot, betételekből 104,493 ft 16 krt, visszafizetett leszámitolásokból 173,440 ft. — Kiadott visszafizetett betételekre 43,143 ftot 81 krt, leszámitolásokra 264,460 ftot. A főösszeg 343,335 ft 17 kr. Az 1871. évi tiszta jövedelem 1400 ft 31 kr.

— **Dr Máthé Domokos** fogessentiáját Engel gyógyszertárában árulják, a foghust megerősiti, a szájnak jó izt ad, s a fogak romlását hathatósan gátolja.

— **A „Magyarország és a Nagyvilág"** czimü nagy képes hetilap mülapja megjelent s csak dicsérettel emlékezhetünk meg róla. Az előttünk fekvő mülap valódi müremek: Murilló „Mária menybemenetelé"-t ábrázolja gyönyörü aczélmetszet s minden laknak diszére vállik. Az előfizetőknek még a félévesoknek is, e kép alig kerül 2 krba. Megemlitjük a „Divat" czimü tartalomdus képes divatlapot is Wohl Stephanie és Janka urhölgyek ritka ügyességgel szerkesztik. Negyedévre csak 2 frtba kerül, még is sokban felülmulja az évenkint 12 frtba kerülő többi divatlapokat E lap mostani jutalomképe kedves alakot ábrázol igen diszes aczélmetszeet „Szeret nem szeret?" czimmel.

— **A „Heti Krónika" Brody** Zsigmond laptulajdonossága alatt, dr **Császár Károly** szerkesztése mellett jelenik meg. Az uj szerkesztőség által kiadott első (10. sz.) szám tartalomdus, változatos. Vannak benne czikkek: **Falk** Miksától, **Horváth** Lajostól, b. **Kemény** Gábortól; van bő belföldje, országgyülési naplója; **Pulszky** Ferencztől tárczát hoz stb. A két iven megjelenő hetilap előfizetési ára egész évre 6 ft, félévre 3 ft, évnegyedre 1 ft 50 kr o. é.

— **Bölöni Mikó Lőrincz** halálával egy kristálytiszta jellemü, tudomány és élettapasztalatokban gazdag, polgári erényeivel, a köz javát czélzó tettcivel közelismerést és köztiszteletet kivivott nagy hazafi vált ki nemzetünk felkent férfiai közül. A gyászban, mely családját, jó ismerőit, tisztelőit elboritá — nagy része van a nemzetnek is, mely benne sokat vesztett. A család mély fájdalmáról szól a következő **Necrolog.** Mikó Miklós, kir. törvényszéki biró, s neje Tauffer Lenka, kis leányuk Ilona; Mikó Imre, kir. törvényszéki jegyző; Mikó Klára s ennek férje, tanár Benczédi Gergely a magok, s elhunyt testvérök férje, kir. jogakademiai tanár, dr Haller Károly, s gyermekei Irma és Hermin; továbbá az elhunyt testvérei: nyugalmazott magyar királyi miniszteri osztálytanácsos Mikó Sámuel és családja; Mikó Zsuzsánna, Albert Áronné és családja; valamint az elhunyt gyámfia Ajtai Ferencz, honvédalhadnagy; s számos rokonok nevében szomoruan jelentik, hogy szeretett édes atyjok, az illetők ipja, nagyatyja, testvére és rokona, az unitáriusok főiskolájában rendes tanár, az unitárius vallás-közönség pénztárnoka, s városi képviselő **bölöni Mikó Lőrincz,** folyó hó 10-én reggeli 9 órakor, életének 66-ik, özvegységének 16-ik évében, huzamos betegség következtében megszünt élni. Megszünt dobogni a sziv, melynek minden lüktetése egy-egy nemes érzés volt; kialudt a fáklya, melynek isteni fénye oly sokaknak világitott; oda lőn a jellemszilárd, tetterős s aranytiszta lelkületü férfi, kit övéinek körében a szeretet és hála, munkás és hasznos pályáján a közelismerés és köztisztelet koszoruzott meg — s most sirjába a gyászoló család könyüi mellett e város polgárainak, egy főiskola tanuló ifjuságának és tanári karának, valamint az unitárius vallásközönség egyetemének igaz fájdalma és mély részvéte kisér. Áldás emlékén! Béke porain! Földi része folyó hó 12-kén

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

d. u. 4 órakor fog sétatérutczai 16. számu saját házától, koporsója mellett tartandó ima után, a köztemetőbe kisértetni, s ott korán elhunyt kedves neje és leánya porai mellé elhelyeztetni. Kolozsvártt, márczius 11-én 1872.

A tudomány fáklyályát erős kézzel fennen lobogtató nagy hazafi elhunytát igy jelentik a szellemi cultura terén vele s vezerlete alatt együtt dolgozók: A kolozsvári unitárius főiskola tanári kara a legérzékenyebb veszteség leverő fájdalmával jelenti, hogy szeretve tisztelt kartársa **böloni Mikó Lőrincz,** az egyházi jog és német nyelv rendes tanára, az unitárius vallásközönség pénztárnoka, városi képviselő, ügyvéd, 66 ik évében, folyó hó 10-én d. e. 9 órakor, a haza és egyház, a község és iskola magas, életbevágó érdekeivel szorosan összeforrott, — inkább tenni, mint látszani vágyó, — zajtalan működéssel, mint csendes nagy folyam, környezetére sok áldást árasztott drága életét, mintegy félévig tartott, utóbbi napokban megsulyosodott szenvedések után, az örök élet üdvével váltá fel. Hült tetemei e hó 12-dikén délután négy órakor fognak sétatérutczai 16 számu házától rövid gyászima után a végnyugodalom helyére elkisértetni. Béke az áldott poroknak! Kolozsvártt, márczius 12-kén 1872.

Apróságok.

— **Két kalappal a király előtt.** Lablache a hires énekes gyakran nagyon elszórt volt. Egyszer a nápolyi király előtermében sorra vár, s minthogy meghütötte volt magát engedelmet kér és nyer kalapját fentartani. E közben jelentik, hogy bemehet. Hirtelen felkap egy kalapot az asztalról és besiet. A király tréfásan kérdi: ugyan mit akar ön édes Lablache a kalappal? Felszoktam tenni, Felség, felel az énekes, s mintegy mutatni akarta e tempót, midőn észre veszi, hogy saját kalapja a fejébe van. Ezerféle mentséget habart, a király pedig jót kaczagva mondá: ilyen tréfás komediát rég nem láttam.

— **A szorgalmas ujságolvasó.** Egy német hivatalnok Islandban lakott s ide járatá az „Allgem. Ztg."-ot mely évenként egyszer érkezett és pedig az egész évfolyam. Mindennap elolvasott egy számot, se többet se kevesebbet. Midőn valaki ennek okát tudakozta igy felelt: ujságót olvasok, csakhogy egy évvel később, mint a németországiak.

— **A nagy Humboldtnak** sok jóakarója volt Utolsó halálos betegségében elözönlötték részvétiratokkal, jótanácsokkal, ajánlatokkal. Egy asszonyság arra kérte: rendeztessen számára be egy szobát, mert ő szeretné szemeit befogni; egy asztalos meg oly légmentes koporsót ajánlott, melyben a test nagyon sokká meg van óva az elporladástól.

— **A majsztram és az ő röst inasa.** Eredj mákvirág — szól a majsztram, s hozzál egy magyarófabotot, hadd büntethesselek meg röstségedért. Az inas elment, s hatot vágott. Miért hoztál hatot — kérdi; azért mesturam, hogy ne kellessék még ötször hiába járnom.

— **A sörivó malheurje.** A sörivó szomoruan megy hazafelé. Barátja találja, s kérdi, mi a baj Pitz? Gondold csak — felel ez — elmegyek az udvari sörházba, megiszom 4 kupát, fizetek 60 krajczárt, s még csak egy kis mámort sem érzek, hát nem annyi ez, mint a pénzt a sárba dobni.

— **Ellenzéki minta.** Az ellenmondás szelleme annyira befészkelte volt magát egy angolba, hogy semmit, de semmit se hagyott helyben, ha ablaka alatt az órát kiáltá az őr, ágyából felugrott, s ablakát felrántva ezt is meghazudtolta.

— **Mit csináltál az egyetemen?** kérdi az apa hazatérő kedves fiát: semmit — felelé ez — és sört ittam reá.

Aláirási felhivás

a természettudományi társulat könyvkiadási vállalatára.

A külföldi jelesebb természettudományi müveknek magyar nyelvre átforditása, azt hisszük, senki által kétségbe nem vonható nagy jelentőségü tényező hazai közmüvelődésünk és előhaladásunk ügyében.

A mint Európa legmüveltebb népeinek s különösen az angoloknak és németeknek nagy előnyére van, hogy irodalmukban a világ minden becsesebb szellemi kincsét egyesitve birják, ugy ennek jó hatása nálunk sem maradna el. Egy népnek saját nyelvén birni a többiek szellemi termékét annyi, mint megsokszorozni saját szellemi erejét. Addig mig ily müvekkel önirodalmunkban nem rendelkezünk, azok nem a mieink, hanem kiközönzött javak csak, de a melyekért magas kamatokkal kell megadóznunk, nemzeti fejlődésünk nagy kárára.

Irodalmunknak nagy hiánya ez. Az eddigi munka sikertelenségét érezzük; érezzük, hogy valami ujat kell alkotnunk. Ha összes ujabbkori irodalmunkon végig nézünk, látjuk, hogy iróink idejöket nagy részt csak ephemer becsü működésre pazarolták a helyett, hogy — tisztelet a kivételeknek — akár hazai, akár külföldi örök értékü müvekkel gazdagitották volna azt.

A feladat azonban, meg kell vallani, nehéz is; az a mi 20—30 millió angolnak 40—50 millió németnek kivihetővolt, képzelhetni, hogy Magyarországon nem könnyü dolog. De azért már egy esetben mégis kivihető volt Az orvosi könyvkiadó társulat örökre tiszteletre méltó példája áll bátoritólag előttünk.

A természettudományi társulat kész vállalkozni a nehéz szerepre; kész megkisérleni erejét, hogy talán csakugyan méltó azon bizalomra, mely az utóbbi idők ben mind nagyobb mértékben irányult feléje. A kérdésnek ugy egész müvelődésügyünkre, mint különösen hazánkban a természettudományok emelésére kiható fontosságáról meggyőződve, a jelen évi január havában tartott köz-gyülés elhatározta, hogy jövőre a társulat működési ágai közé egy ujabbat vesz fel: „a külföldi jelesebb népszerü természettudományi munkák magyar nyelven kiadását."

E feladat teljesitéseért azonban, mint emlitők még az első pillanatra feltünő nehézségeknél is többekkel kell megküzdeni. Ha a fennebbi czélt elakarjuk érni,, (t. i., hogy irodalmunk a külföldi legjelesebb müvekben maradandó becsü munkákkal gazdagodjék) az eszközlendő forditásoknak mind az értelemhüség, mind az érthetőség tekintetében kitünő forditásoknak kell lenniök.

Azonban a term. tud. társulat egyfelől bizik tagjai ügyszeretetében, s reményli, hogy éppen most, midőn mindinkább kezdjük érezni a természettudományok üdvös hatását nem csak az iparra, gazdaságra, hanem egész társadalmi életünkre is, e törekvésében nem fog Magyarországon magára hagyatni; de más felől még inkább bizik saját erejében s az eddigi müködés gyümölcseként már meglevő anyagi és szellemi készletében; mert mig egyrészt összeköttetéseinél fogva a forditási jogot dijtalanul és könnyebben megszerezheti, mint a magánvállalkozó, másrészt meglevő helyisége-, tiszti személyzete- és irodalmi segédforrásainál fogva sok költség meggazdálkodással eszközölheti e feladat teljesitését. Ily vállalat meginditására magán-kiadó, ki abból anyagi hasznot is vár, nálunk még alig vállalkozhatnék; csak oly nagy mérvü társulás teheti ezt mint a természettudományi társulat, mely nem anyagi nyereség kedveért alakult.

Az tehát, mit a term. tud. társulat a feladat létesitésére tagjaitól kér, nem áldozat, mert elvül tüzte ki, hogy ilyet soha sem kiván, a mint, hogy az orvosi könyvkiadó-társulatnál sem volt szükség reá, hogy a tagok, a különben áldozatra is érdemes czélért, áldozatot hozzanak. Mert épp ellenkezőleg az első 6 évi cyclusban 48 frtért oly 12 kötetnyi munkát adott tagjainak, melyeknek ára az eredeti nyelven 72 frt.

Azonban a vállalat létesitésére bizonyos számu példányok biztositása minden esetre szükséges. Ha kitünő forditásokat akarunk eszközölni, mint gondolható, ez csak tekintélyes költséggel érhető el. -- Minden mü forditásával két szakértőt kell megbizni, — az egyik a ki forditja, és a másik a ki felülvizsgálja, revideálja — a kik azután mindketten felelősek a munkáért, mely épp azért mindkettőjök neve alatt is fog megjelenni, s mely e mellett előbb még a társulat választmányának jóváhagyása alá fog terjesztetni. — Ezen kivül maga a gondosabb nyomás, rajzok, stb. nagy mértékben növelik a kiállitás költségeit. Csak ha körülbelől 600 példány elkelése lesz biztositva, akkor létesithető tetemes áldozat nélkül e vállalat. A tett előirányzat szerint ekkor azután lehetséges, hogy a társulati tagoknak, a rendes tagdijon felül, 7 ftnyi évdijért, három évi kötelezettség mellett, évenként 50—60 ivnyi, vagyis tehát a 3 évi cyclus alatt összesen 150—180 ivnyi, 5—6 kötetre terjedő müvek szolgáltathassanak. A nem tagok ellenben, évenként csak 10 ftnyi előfizetési dij beküldése és szintén három évre terjedő kötelezettség mellett részesülnek a társulat összes évi kiadványaiban, tehát a könyvekon kivül még a „Természettudományi Közlöny"-ben is. Könyvárusi vagy egyenkénti megrendelés utján a kiadványok nem lesznek kaphatók.

A leforditandó müvekre nézve egyelőre a következőkben történt megállapodás, u. m.: 1) Balfour Stewart: Lessons in elementary Physics. (Elemi természettan.) London 2-ik kiadás, 1871. 2) Cotta, Bernhard: Geologische Bilder. (Geologiai képek.) Lipcse, 5-ik kiadás, 1870. 3) Darwin, Charles: On the Origin of Species etc. (A fajok keletkezéséről, sat.) London, 5-ik bővitett s javitott kiadás, 1869. 4) Helmholtz H.: Populäre wissenschaftliche Vorträge. (Népszerü tudományos előadások.) Braunsáhweig, két füzet, 1865. és 1870. 5) Huxley Th.: Lessons in elementary Physiology. (Előadások az elemi élettan köréből.) London, 3-ik kiadás, 1870. 6) Johnson, Samuel: How crops grow. (Hogy nő a vetés.) New-York, 1868. 7) Kabsch, Wilhelm: Das Pflanzenleben der Erde. (A föld növényélete.) Hannover, 1865. 8) Lockwer, Norman: Elementary Lessons in Astronomy. (Elemi csillagtan.) London, 1871. Megjegyzendő azonban, hogy ha időközben az emlitetteknél még jelesebb és czélunkra alkalmasabb müvek jelennek meg a külföldön, a választmány fenntartja magának a jogot, hogy a kitüzött helyett egy utóbb megjelent mü forditattását eszközölhesse, mi mellett arra fog törekedni, hogy az első 3 évi cyclus alatt a természettudományoknak lehetőleg minden ága képviselve legyen, s hogy igy az aláirók nehány év alatt minden szakra kiterjedő természettudományi könyvgyüjteményhez jussanak.

A vállalat meginditására, ismételjük' legalább is 600 tagnak három évre kötelező aláirása kivántatik. Mihelyt a 600 aláirás begyül, a társulat választmánya azonnal munkához lát, hogy legalább egy kötetnek még ez évben leendő megjelenését biztosithassa. 1874 utolsó napjáig mind a 150—180 iv(5—6 kötetben) az aláirók kezében lesz.

Midőn a közgyülés helybenhagyásával és a választmány meghatalmazásával a jelen aláirási felhivást közrebocsátjuk és a vállalat iránt érdeklődő közönséget a támogatásra fölkérjük, nem tudunk kételkedni, bár mennyire el legyünk is készülve a magyar olvasóközönség sokszor hiresztelt közönyösségére, nem tudunk kételkedni, hogy 600 aláiró ne találkozzék a nagy horderejü vállalat biztositására.

Az aláirásokat kérjük a társulat titkári hivatalához (Pest, Aldunasor 1. szám) czimezni.

A természet tudományi társulat könyvkiadási bizottsága:

Balogh Kálmán,	Kriesch János,
Dapsy László,	Petrovits Gyula,
B. Eötvös Loránd,	Szily Kálmán,
Hirschler Ignácz,	Szontagh Miklós,
Krenner József,	Wartha Vincze,

[—] **Nemzeti szinház.** Hétfőn, márczius 11-én **Temesvári** utolsó előtti felléptéül a **„Haramiák"**, Schiller 5 felvonásos szomorujátéka adatott. Moór Ferencz, a „szörnyhős" alakját, **Mátray** teljesen kikerekitette, miután annak minden szavára, minden mozdulatára, valódi tanulmányt forditott, s igen sikerült. Különösön kitünt az álomjelenetben, midőn ez ördögi egyéniség, egy felsőbb hatalom kezeinek érintésére, emberi arczot kezd ölteni; midőn e vad lélekben az önvád hangja legelőször megszólalt. Hasonló sikerrel tünteté fel a kétségbeesést a végső pontig, e pokoli jellem megsemmisüléséig. Károly szerepében **Temesvárinak** voltak sikerült jelenetei. Amaliát **K. Jászai Mari** adta; rokonszenves alak volt. Még megemlitjük **Parraghot** (Moór Maxim) és **L. Berényi Ilkát,** ki Kositskyt helyes felfogással, csinosan szavallta és játszotta. A nagy számmal egybegyült közönség nagy érdekeltséggel hallgatá végig e sikerült előadást, s **Mátrait** több izben kitapsolá.

Szerdán, márczius 13-án „Utazás Chinába." Operette 3 felvonásban.

Id. felelős szerkesztő: **Sándor János.**

Sz. 5307—1872. 2—3 (422)

Hirdetmény.

A „Buda-Pesti Közlöny" 1872. év 2-ik számában kihirdetett a bélyeg kötelezettésről szóló 1871. évi deczember 23-án szentesitést nyert törvényczikk alapján közhirré tétetik.

I.) 1872. évi April 1-ső napjától fogva a belföldön kiállitott váltók után járó bélyeg-illeték csak kincstári váltó-ürlapok használata által róhatóle, melyeken a megfelelő bélyeg már benyomva találtatik.

Magán váltó-ürlapok használata csak ugy engedtetik meg, ha azok valamely adóhivatal által aláirás előtt átbélyegeztetnek; minden egyéb, akár magán-ürlapokon, akár másként kiállitott váltók, habár azok az eddigi szabályok szerint bélyegjegyekkel látatnának is el, nem bélyegezteknek, lesznek tekintendők.

II.) Ha a váltó oly nagy összegről szól, hogy annak a kincstári váltó-ürlapokon benyomva levő legmagasabb bélyeg (15 forint) sem felel meg, az illeték hiányzó része a váltó aláirása után, legkésőbb 8 nap alatt valamely adóhivatalnál közvetlen befizetés által pótolandó.

Intézkedés tétetett, hogy a bélyegzett kincstári váltó-ürlapok, mind a kir. adóhivatalok, mind pedig a bélyegárusoknál **folyó év április elsőjével** megszerezhetők legyenek.

Kolozsvártt, 1872. február 29-én.

A m. kir. pénzügyigazgatóságtól.

Sz. 1100—135 2—3 (421(

Pályázat.

A zsilvölgyi kincstári kőszénbányánál Hunyadmegyében felállitandó közös iskolának egyelőre egy ideiglenes tanitói állomása 400 frt évi fizetéssel és szabad lakással betöltendő.

Folyamodványok ezen állomás elnyeréséért kellőleg felszerelve, a pályázóknak illető előljáróságuk utján **folyó év martius hó végéig** alólirt bányaigazgatósághoz beterjesztendők, melyekben pályázók életkorukat, tanitási képességüket s járásságukat a magyar, német és román nyelvekben hitelesen mutassák ki.

A m. kir. bányaigazgatóságtól.

Kolozsvártt, 1872. martius 2-án.

---

128. eln. szám. 1—3 (425)

Pályázati hirdetmény.

Pályázat nyittatik:

1-ször. A naszódvidéki, 700 ft évi fizetéssel rendszeresitett mérnöki állomásra.

2-szor. Ugyan ezen vidéki, 400 ft évi fizetéssel rendszeresitett egy seb s állatorvosi állomásra, lakással Naszódon.

Felhivatnak tehát mindazok, kik ezen két állomások közzül valamelyiket elnyerni óhajtják, hogy az 1870-ik évi 42-ik törvényczikk 66-ik és 67-ik §§-sai által megállapitott kellékeiket tanusitó okmányokkal felszerelt kérelmeiket **f. évi április végéig** a vidék főkapitányához adják be.

Naszódon, martius 6-án 1872.

Bohatielu Sándor,
főkapitány.

Csak frt. 1.30 egy párisi bronzóra, melynek járásáért egy évig kezesség vállaltatik.

Csak frt. 1.50 és frt. 2 ugyanaz, finomabb munkával.

China-arany és ezüst gyártmányaim

a kedvező sikere által ösztönözve vagyok

henger-, horgony-, savonette-, remontoir-óraszerkezeteket

valódi china-arany és ezüst borítékokban gyártani, a melyek hasonlatossága és tartossága, alak és munkát illetőleg, a valódi aranytól nem különbözik. — Minden gyáramból kikerült órának pontosan kell járnia, s a pontos járást illetőleg minden egyes óra mellé irásbeli jótállólevelet adok, mely az óra számát és minőségét tartalmazza.

A jótállás a vásár napján kezdődik (vagy az elküldés napján) s két álló évig tart, s ez idő alatt kötelezem magam minden tőlem vásárolt óra pontos járásban tartására.

ÁRJEGYZÉKE:

Csak frt. 4 egy china-ezüst vagy frt. 5 egy china-arany zsebóra, legjobb szerkezettel, china-arany láncz-, medaillon-, tok-, óraknics és jótállás-al.

Csak frt. 10 vagy 12 egy savonette-óra erős duplaképenyvel, kristályüveg-, másodperczmutató-, tok- és jótállással. Óráim, melyek regulátorral (uj találmány) ellátvák, pontos járásukat soha se veszithetik el.

Csak frt. 10 egy valódi ezüst hengeróra, láncz-, medaillon-, tok- és jótállással.

Csak frt. 12 vagy 14 ugyanazon órák valódi china-arányból (mint a valódi arany) melyek soha se feketednek meg.

Csak frt. 14 egy china-arany savonette- (duplaképenyes) hölgyóra, regulator- és másodperczmutatóval, china-arany nyakláncz-, tok- és jótállással.

Csak frt. 14 egy uj amerikai china-arany óra, transparent-szerkezettel, legujabb alak, regulator-, másodperczmutató-, dupla kristályüveggel-, láncz-, medaillon-, tok- és jótállási jegygyel.

Csak frt. 14 egy ezüst henger óra, ugró- és erős kristályüveg-, china-arany láncz- és medaillonnal, finomabb frt. 15, 17.

Csak frt. 15 vagy 18 egy egész kicsiny hölgyóra valódi ezüst aranyozva, valódi china-arany nyakláncz-, hajtocskák- és jótállási jegygyel.

Csak frt. 15 valódi ezüst horgonyóra a fennebbi részekkel.

Csak frt. 15 vagy 18 egy angol Prince of Wales remontoir-óra, legerősebb faj, kristályüvegek és petyegővel, vastag china-aranyból. Ezen órák előnye, hogy kules nélkül felhuzhatók. Ez órák mellé jár egy china-arany láncz, medaillon, jótállásjegy és tok.

Csak frt. 15.50 egy valódi angol, legfinomabbul tüzben aranyozott ezüst chronometer-óra, egyszerü képenyvel, medaillon-, jótállás- és tokkal.

Csak frt. 17 egy valódi angol ezüst horgony-óra, kristályüveg-, láncz-, medaillon-, jótállás és tokkal; finomabbak frt 19, 21, 24.

Csak frt. 19.50 egy valódi angol, legfinomabbul tüzben aranyozott chronometer-óra, duplaképenyvel, legfinomabbul zománczozva, finom china-arany-láncz-, medaillon-, jótállás- és tokkal.

Csak frt. 20 egy valódi ezüst hölgy-óra, valódilag aranyozva, legujabb finom zománczozással, láncz-, medaillon- és tokkal.

Csak frt. 30 egy remontoir-óra, (kules nélkül) valódi ezüstből, dupla képenyvel s a fennebbi részekkel.

Csak frt. 30 egy egész kicsiny medaillonalaku valódi arany hölgy-óra, china-arany-láncz-, tok- és jótállással.

Csak frt. 35, 40, 45 Nro. 3 arany horgony-órák china-arany-lánczczal.

China-arany-lánczok rövidek: frt. 1. 1.30. 1.60. 2. 3. 6. 7.; hosszak: frt. 1.60. 2.50. 3. 4. 5. 6. 45.

Minden óráim elsőrendüek s más rosszabb nemükkel nem tévesztendők össze.

Az ár előre beküldése vagy felpénz mellett minden megrendelést 24 óra alatt teljesitek s nem telsző árut legkészségesebben vissza cserélek. — **Szabályozatlan órák 2 frttal olcsóbbak.**

Árjegyzékek ingyen.

Órások, órakereskedők nagyválasztéku óraraktárt lelnek nálam; csak Angolhonból első kézből valódi vásárlásaim s a nagy kelendőség teszik lehetőségessé az oly olcsó eladást. 7—10 (300)

Jótállás minden óráért teljes 2 év.

China-arany- és china-ezüstért kezesség 10 évig, hogy soha se feketedik meg.

Vidékre utánvét vagy az ár előre beküldése mellett szolgálok.

Czim: MÜLLER M. china-arany gyári raktára
Bécs, Stadt, Babenbergerstrasse 1.

A Gámán J. örökösök
KÖNYV-NYOMDÁJA
(Kolozsvártt)

elvállal s gyorsan és a legjutányosabb árban elkészit mindennemü nyomtatványt a kir. törvényszékek számára, el lévén látva a szükséges mintázatokkal.

Ezen kivül mindenféle könyvnyomdai munkák pontos és gyors elkészitésére vállalkozik. (346) 18—*

A nyomda a megfelelő számu gyors- és kézi sajtókkal van ellátva.

Ny. Gámán János örököseinél Kolozsvártt.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.